

คัมภีร์ลับวิศวกรรม ท่อประปาและสุขาภิบาล

ก้าวสู่วิธีนิบจาช่างเทคนิค:
มาตรฐานและการออกแบบระบบท่อภายในอาคาร

นายพูลศักดิ์ ศิริรัตน์วรกุล | วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี

ภารกิจระดับ S: ทำไมระบบท่อถึงสำคัญ?

ประหยัดบซ่อมแซม
อาคารมั่นคง ปลอดภัย!

อันตรายต่อโครงสร้างและสุขอนามัย!

การเดินท่อผิดพลาดไม่ใช่เรื่องเล็ก!
มันคือศัตรูตัวฉกาจที่บ่อนทำลาย
อาคารในระยะยาว เราต้องใช้วิชา
วิศวกรรมเข้าจัดการ!

คลังอาวุธนิมजा: ท่อ uPVC (ท่อพีวีซีแข็ง)

★ น้ำหนักเบา
ราคาประหยัด
ไม่เกิดสนิม

★ อายุการใช้งานยาวนาน
(เมื่ออยู่ในร่ม)

ท่อฟ้าคืออาวุธพื้นฐาน!
จำไว้ว่าตัวเลข Class ยิ่งสูง
ผนังท่อก็ยิ่งหนา
รับแรงดันได้มากขึ้นเท่านั้น!

★ ห้ามใช้กับน้ำร้อน!
กรอบแตกง่ายหากโดนแสง UV

	Class 5	Class 8.5	Class 13.5
1/2" (18 มม.)	22 ± 0.15	2.0 ± 0.20	2.5 ± 0.20
3/4" (20 มม.)	-	2.0 ± 0.20	2.5 ± 0.20
4" (100 มม.)	-	-	5.2 ± 0.35

ตัวเลขบอกขีดสุดแรงดัน/บาร์ ที่ 27°C

คลังอาวุธนินจา: ท่อ PP-R (ท่อเชื่อมต่อความร้อน)

ทนความร้อนสูงถึง 95°C
รับแรงดัน 20 บาร์

พลาสติกเป็นเนื้อเดียว
ไร้รอยรั่วซึม

เคล็ดลับการหลอมละลาย:
ต้องคุมเวลา Heating / Cooling
ให้เป๊ะ! ถ้ายัดแรงไป
พลาสติกจะปลิ้นหลุดตันรูท่อได้นะ!

คลังอาวุธนิบจา: ท่อ HDPE (ท่อดำจอมยืดหยุ่น)

สายมุดดินต้องตัวนี้!
การเชื่อมด้วย Butt Welding
หรือ Electro Fusion
ทำให้รอยต่อแข็งแกร่ง
เท่าตัวท่อเลยล่ะ!

โค้งงอได้ 25-40 เท่า
ของเส้นผ่านศูนย์กลาง
(ลดการใช้ข้อต่อ)

ทนต่อแรงกระแทก,
รังสี UV และสารเคมีในดิน

เบากว่าเหล็ก 5-7 เท่า,
ผิวเรียบ (Low friction loss)

คลังอาวุธปืนจา: ท่อไฮลอร์ (Syler Pipe) กระแสหลักหุ้ม PE

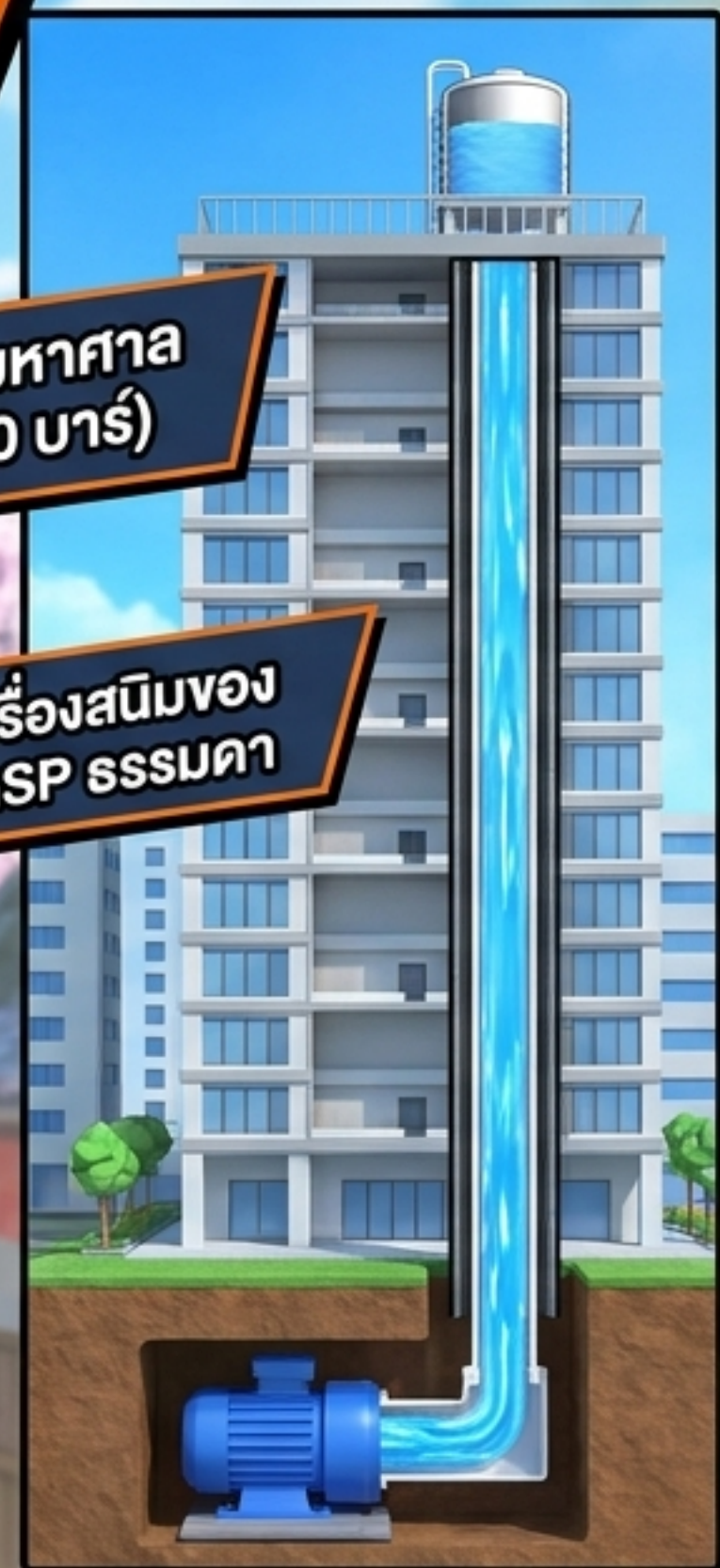
ชั้นนอก: เหล็กกล้าอบสังกะสี
(แข็งแรง)

รับแรงดันมหาศาล
(สูงสุด 50 บาร์)

ลบล้างข้อจำกัดของ
ท่อเหล็ก GSP ธรรมดา

ชั้นใน: โพลีเอทิลีน (PE) สีขาว
(สะอาด ปลอดภัย)

เมื่อต้องสูบน้ำแรงดันสูงเพื่อส่งขึ้นตึกสูง
นี่คือสุดยอดอาวุธที่น้ำใสสะอาด
และไม่มีสนิมเจือปน!

คัมภีร์สรุปวิชาอาวูร (The Ultimate Pipe Material Matrix)

ประเภทท่อ	ลักษณะการใช้งานหลัก	ความทนทานต่อแรงดัน	ความทนความร้อน	ความยืดหยุ่น
uPVC (ฟ้า)	น้ำดี/น้ำทิ้ง	ปานกลาง (Class)	✗	✗
PP-R (เขียว)	น้ำร้อน/น้ำเย็น	สูง (20 Bar)	(95°C)	✗
HDPE (ดำ)	ฝังดิน/เมนประปา	สูง	ปานกลาง (80°C)	(โค้งงอได้)
Syler (เหล็กบุ PE)	น้ำแรงดันสูงอาคารใหญ่	สูงสุด (50 Bar)	✗	✗

แคปเจอร์หน้านี้ไว้เลยเหล่าบีนจา!

เลือกอาวูรให้ตรงกับภารกิจ จะได้ไม่พลาด!

รหัสสีจากระมาตรฐานสัญลักษณ์ระบบท่อ (Part 1)

ราดน้ำ (Water):
ท่อน้ำเย็น/ฟ้า (CW)

ระบบน้ำประปา น้ำดื่ม น้ำดี
(Cold Water Supply)
รองรับแรงดัน

ราดไฟ (Heat):
ท่อน้ำเขียว (น้ำร้อน, น้ำอุ่น - HW)

ราดดิน (Earth/Waste):
ท่อน้ำตาล/เทา (น้ำทิ้ง - W)

ราดมืด (Soil):
ท่อน้ำดำ (น้ำเสียโสโครก - S)

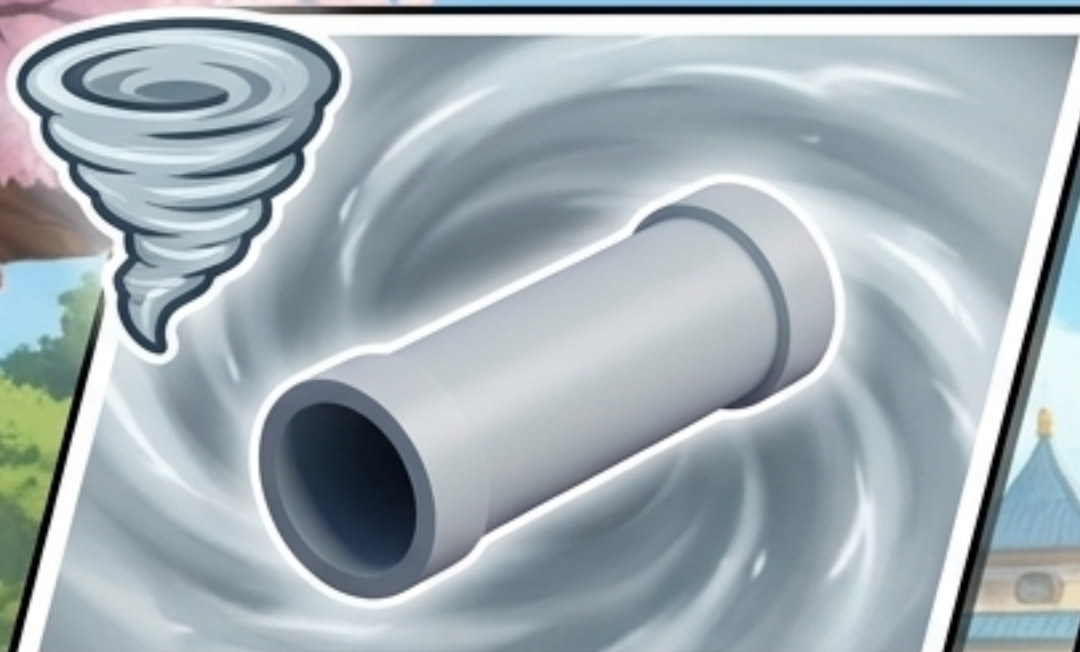
ระบบน้ำเสีย โสโครก (Soil) หรือ
ท่อน้ำฝังใต้ดิน (มักเป็นวัสดุ HDPE)

การทำ Pipe Marking เป็นกฎหมาย!
ช่างซ่อมบำรุงในช่องชาร์ป (Pipe Shaft)
จะได้ไม่ทำงานผิดพลาด!

รหัสสีจักระ มาตรฐานสัญลักษณ์ระบบท่อ (Part 2)

ราตุลม (Air):
ท่อสีเทาอ่อน
(ท่อระบายอากาศ - V / VTR)

ราตุเพลิง (Emergency):
ท่อสีแดง
(ระบบดับเพลิง - F)

ราตุสายฟ้า (Lightning):
ท่อสีส้ม/เหลือง
(ท่อร้อยสายไฟ - ไม่ลามไฟ)

ท่อสีแดง ต้องเห็นชัดที่สุด
ในยามมีควันไฟหรือฉุกเฉิน!
ห้ามนำไปสลับใช้กับ
ระบบอื่นเด็ดขาด!

Fact Box ★

ท่อ HDPE สีดำล้วนใช้วิธี '**คาดแถบสี (Color Striping)**'
เช่น **คาดฟ้า=น้ำดี**, **คาดส้ม=ไฟฟ้า**

กระบวนการทำชลศาสตร์: การคำนวณขนาดท่อ (Fixture Unit - FU)

Accumulated FU → Water Flow Rate

เราใช้ค่า FU แทนพฤติกรรมการใช้น้ำ
ยิ่งค่า FU รวมเยอะ ท่อก็ต้องใหญ่ขึ้น!
ท่อโสโครก (Soil) ในบ้านบังคับขั้นต่ำที่
4 นิ้ว (100 มม.) เสมอเน!

ควบคุมกระแสจกระ

ความเร็วของของไหล & ปรากฏการณ์ค้อนน้ำ

1.2 - 2.4 m/s
(เหมาะสม)

ห้ามเกิน 3.0 m/s
เด็ดขาด!

ปัง!
(Water Hammer)

ท่อระบายน้ำทิ้ง: ความเร็ว
ล้างตัวเอง (Self-Cleansing)
ขั้นต่ำ 0.6 m/s, ห้ามเกิน 6.0 m/s

ถ้าน้ำไหลเร็วไป
แรงเสียดทานจะมหาศาล
และเกิดค้อนน้ำ (Water Hammer)
กระแทกจนท่อแตกได้!

เคล็ดวิชาแรงโน้มถ่วง: ความลาดเอียง (Slope)

ท่อระบายน้ำทิ้งพึงพาแรงโน้มถ่วงโลก!
ห้ามใช้ข้องอ 90 องศาหักมุมแคบ ให้ใช้
ข้องอ 45 องศา หรือสามทางวาย
(Y-Branch) แทน!

ท่อโสโครก (Soil Pipe):
1:50
(ลด 1 ซม. ทุก 50 ซม.)

ท่อระบายน้ำทิ้ง (Waste)
& ท่ออากาศ (Vent):
1:100

พื้นห้องน้ำ / รางระบายน้ำ:
1:200

ค่ายกลตักกลับ: ระบบท่ออากาศ (Venting & Siphonage)

น้ำหล่อกันกลิ่น

Vent Pipe

ถ้าไม่มีท่ออากาศ จะเกิด
ภาวะกวนน้ำ (Siphonage)
ดูดน้ำหล่อทิ้งไปจนหมด
กลิ่นเหม็นจะตักกลับเข้าห้อง!

ท่ออากาศแนวนอนต้องเอียง
1:100 ให้น้ำควบแน่นไหล
กลับได้ และห้ามต่อท่ออากาศ
เป็นรูปตัว U เด็ดขาด
ไม่จมน้ำขังจนอากาศเดินไม่ได้!

คาถาพิทักษ์ท่อ: การฝังปลอกกรองท่อ (Pipe Sleeve)

เว้นระยะห่าง 5-10 มม.

ท่อเหล็กอาบสังกะสี Class 2

เวลาเจาะทะลุคาน ปูนอาจหลุดตัวหรืออุณหภูมิต่ำทำให้ยึดหด
ปลอกกรองท่อจะสร้างพื้นที่ยึดหยุ่น
ป้องกันไม่ให้ท่อประปาโดนบีบจนแตก!

ประกอบร่างคัมภีร์: มหาเวทย์ระบบอาคาร (The System Synthesis)

เมื่อเลือกวัสดุถูกต้อง
คุมความเร็วแม่นยำ
และรักษาความลาดเอียงได้
ระบบทั้งหมดก็จะสอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์!
ยินดีด้วย คุณสำเร็จวิชาวิศวกรรมท่อแล้ว!

